

УДК 658.152

JEL O18; R10

DOI 10.32782/2786-765X/2025-11-24

Михайлик О.М.

кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри економіки і права,

Національний університет харчових технологій

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0526-1130>**Демиденко О.Ю.**

здобувач третього рівня вищої освіти,

Національний університет харчових технологій

ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-2025-9032>

ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ЗОВНІШНІХ ФАКТОРІВ НА ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

У статті обґрунтовано, що формування інвестиційних ресурсів підприємств харчової промисловості значною мірою визначається впливом зовнішнього середовища, яке створює як можливості, так і загрози для їх розвитку. Визначено, що сприятливе зовнішнє середовище – стабільна політична ситуація, доступне кредитування, дієва державна підтримка та розширення інтеграційних можливостей – стимулюють приплив інвестицій у харчову промисловість. Серед зовнішніх факторів впливу на інвестиційні ресурси підприємств харчової промисловості виділено: макроекономічні (інфляція, валютні коливання, високі відсоткові ставки, валовий внутрішній продукт, купівельна спроможність держави); політико-правові (державна фінансова підтримка інвестиційної діяльності, податкові стимули, воєнно-політична нестабільність; відповідність та стабільність законодавства інвестиційним викликам); соціально-демографічні (зміни у споживчому попиті, структура витрат населення; дефіцит робочої сили, міграційні процеси; вікова структура населення); технологічні (інновації, модернізація обладнання, розвиток інфраструктури, конкурентоспроможність та конкурентостійкість підприємств); міжнародні (умови доступу на ринки, програми міжнародної фінансової підтримки, глобальні кризи, світові ціни на продовольство, обсяги експорту та імпорту). Аргументовано, що інвестиційна активність підприємств харчової промисловості є результатом комплексного впливу багатьох зовнішніх чинників, які можуть як стимулювати, так і стримувати розвиток підприємств. Визначено, що для підвищення їхньої інвестиційної привабливості необхідно забезпечити стабільність макроекономічної політики, сприяння інтеграції у міжнародні ринки, підтримку інноваційної діяльності та формування прозорого й передбачуваного політико-правового середовища. Це створить передумови для акумулювання та ефективного використання інвестиційних ресурсів для досягнення цілей сталого зростання.

Ключові слова: підприємства харчової промисловості, інвестиційні ресурси, інвестори, фактори, індикатори, інвестиції, фінансування.

Постановка проблеми. Формування інвестиційних ресурсів підприємств харчової промисловості значною мірою визначається впливом зовнішнього середовища, яке створює як можливості, так і загрози для їх розвитку. Одним із ключових чинників нині виступає воєнно-політична ситуація в Україні, що зумовлює підвищений рівень ризиків для інвесторів, ускладнює доступ до міжнародного капіталу та знижує довіру потенційних партнерів. Водночас стабілізація політичних процесів і поступове відновлення економіки можуть стати каталізатором для активізації як внутрішніх, так і зовнішніх інвестиційних потоків.

Не менш важливим фактором є доступність кредитних ресурсів. Високі відсоткові ставки, обмеженість довгострокового фінансування та жорсткі умови кредитування обмежують

можливості підприємств залучати позиковий капітал для модернізації виробництва чи впровадження інновацій. У таких умовах підприємства змушені орієнтуватися переважно на власні кошти або ж знаходити альтернативні механізми фінансування, зокрема грантові програми чи міжнародну технічну допомогу.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питанням сутності, формування, розподілу та оцінювання інвестиційних ресурсів присвятили свої праці зарубіжні та вітчизняні вчені Л.Дж. Гітман, Дж. Кейнс, Г. Маркович, П. Самуельсон, В.М. Аньшин, О.Ф. Балацький, І.А. Бланк, Т.А. Васильєва, О.Л. Ворсовський, О.В. Гривківська, В.В. Ковальов, Т.В. Майорова, А.А. Пересада. Разом із тим питання впливу факторів зовнішнього середовища на формування інвестиційних ресурсів

підприємств харчової промисловості висвітлені у науковій літературі недостатньо, що потребує подальшого вивчення.

Метою статті є дослідження впливу зовнішніх факторів на формування інвестиційних ресурсів підприємств харчової промисловості.

Виклад основного матеріалу дослідження. Вагому роль у формуванні інвестиційного потенціалу відіграє державна підтримка [1], зокрема, податкові пільги, дотації, субсидії та програми сприяння розвитку агропромислового комплексу, здатні стимулювати залучення ресурсів у харчову промисловість. Проте обмеженість бюджетних можливостей і нерівномірність розподілу такої інвестиційної підтримки часто знижують її ефективність.

Окрему увагу слід приділити інтеграційним процесам з Європейським Союзом [2]. Зокрема, Угода про асоціацію та відкриття нових ринків збуту створює сприятливі передумови для припливу інвестицій [3], адже підвищується привабливість підприємств, що працюють відповідно до європейських стандартів якості та безпеки харчової продукції [4]. Разом із тим, жорсткі вимоги до сертифікації та модернізації виробничих процесів потребують додаткових фінансових ресурсів, що може стати викликом для вітчизняних виробників.

Таким чином, сприятливе зовнішнє середовище – стабільна політична ситуація, доступне кредитування, дієва державна підтримка та розширення інтеграційних можливостей – стимулюють приплив інвестицій у харчову промисловість. Натомість макроекономічна нестабільність, валютні коливання, високі ризики та воєнні загрози обмежують інвестиційний потенціал підприємств і змушують їх знаходити нові форми та джерела фінансування (табл. 1).

Макроекономічні фактори мають вирішальний вплив на формування інвестиційних ресурсів підприємств харчової промисловості, оскільки саме вони визначають стабільність та прогнозованість економічного середовища. Одним із ключових чинників є рівень інфляції та динаміка валютного курсу, оскільки, висока інфляція знецінює внутрішні заощадження і знижує реальну вартість накопичених інвестиційних ресурсів, що змушує підприємства працювати в умовах постійного зростання собівартості. Коливання валютного курсу ускладнюють залучення іноземних інвестицій та кредитів, адже для інвесторів зростають ризики втрат, а для вітчизняних підприємств, – збільшується вартість імпортного обладнання та сировини.

Не менш важливим показником є динаміка валового внутрішнього продукту та купівельної спроможності населення (якщо економіка країни демонструє позитивні темпи зростання, а доходи споживачів підвищуються, це безпосередньо стимулює попит на харчові продукти). У цьому випадку підприємства стають більш привабливими для інвесторів, адже існують сприятливі умови для розширення виробництва та отримання прибутку. Натомість спад економіки та зниження доходів населення ведуть до скорочення попиту, що негативно позначається на інвестиційній активності.

Окремо слід відзначити роль відсоткових ставок, які безпосередньо визначають доступність кредитних ресурсів. Коли ставки є високими, підприємствам складно залучати довгострокові кредити для реалізації інвестиційних проєктів, оскільки вартість позикового капіталу значно перевищує очікуваний рівень прибутковості, натомість, доступне кредитування стимулює оновлення обладнання, впровадження інноваційних

Таблиця 1

Вплив зовнішніх факторів на інвестиційні ресурси підприємств харчової промисловості

Фактори	Вплив	Наслідки для підприємств харчової промисловості
Макроекономічні	Інфляція, валютні коливання, високі відсоткові ставки	Зростання вартості кредитів, знецінення інвестицій, скорочення довгострокових проєктів
Політико-правові	Державна підтримка, податкові стимули, воєнно-політична нестабільність	Доступ до дотацій і пільг, але високі ризики втрат для іноземних інвесторів
Соціально-демографічні	Зміни у споживчому попиті, дефіцит робочої сили	Необхідність інвестицій у нові продукти та автоматизацію виробництва
Технологічні	Інновації, модернізація обладнання, розвиток інфраструктури	Зростання потреби у капіталовкладеннях, підвищення ефективності виробництва
Міжнародні	Умови доступу на ринки, програми міжнародної фінансової підтримки, глобальні кризи	Розширення можливостей експорту та фінансування, але й зростання ризиків залежності від світових цін і логістики

Джерело: сформовано авторами

технологій та розширення виробничих потужностей.

Таким чином, макроекономічні фактори створюють фундамент, від якого залежить як обсяг, так і структура інвестиційних ресурсів підприємств харчової промисловості, а їх сприятливе поєднання стає запорукою активного розвитку галузі (табл. 2).

Статистично вимірювані індикатори макроекономічних факторів дозволяють об'єктивно оцінити, як загальна економічна ситуація в країні впливає на можливості підприємств харчової промисловості формувати інвестиційні ресурси. Насамперед, важливим показником є рівень інфляції, який відображається у відсотках і вимірюється за даними Держстату [5] та Національного банку України [6]. Висока інфляція призводить до знецінення інвестицій, зростання витрат на сировину та енергоносії, що обмежує інвестиційну активність підприємств. Другим ключовим індикатором є облікова ставка НБУ [6], яка безпосередньо впливає на вартість кредитних ресурсів, оскільки її зростання означає подорожчання позикових коштів, що ускладнює реалізацію інвестиційних проектів у харчовій промисловості. Третім показником є коливання курсу гривні, що вимірюються у відсотках через середньорічну девальвацію або ревальвацію національної валюти (дані про валютні коливання надають НБУ [6] та Міністерство фінансів [7]), які є особливо важливим для підприємств, які імпортують сировину або обладнання, адже нестабільність курсу збільшує ризики та непередбачуваність витрат. У комплексі зазначені індикатори дають змогу оцінити фінансову стабільність макросередовища та її вплив на інвестиційні рішення підприємств харчової галузі.

Політико-правові фактори формують той фундамент, на якому підприємства харчової промисловості будують свою інвестиційну стратегію [8]. Насамперед, важливу роль відіграє державна політика у сфері інвестицій: запровадження податкових пільг, дотацій, грантових програм, створення механізмів державно-приватного партнерства значно полегшує доступ бізнесу до додаткових ресурсів і стимулює розвиток галузі. Водночас

регуляторне середовище може виступати як каталізатором, так і бар'єром для інвестицій. Законодавчі вимоги щодо сертифікації продукції, дотримання санітарних норм та екологічних стандартів підвищують якість виробництва та конкурентоспроможність на ринку, проте водночас збільшують витрати, які інвестори повинні враховувати у своїх планах. Особливе значення для формування інвестиційних ресурсів має політична стабільність у країні. Воєнні дії та політична нестабільність різко підвищують ризики втрати вкладених коштів, що змушує іноземних інвесторів утримуватися від участі у довгострокових проектах. У таких умовах підприємства вимушені покладатися переважно на внутрішні ресурси або короткострокові фінансові інструменти, що обмежує їх інноваційний розвиток і модернізаційні можливості (табл. 3).

Політико-правові фактори відіграють визначальну роль у формуванні інвестиційних ресурсів підприємств харчової промисловості, адже саме вони створюють умови для ведення бізнесу та визначають рівень ризиків для інвесторів. Перш за все, важливим індикатором є податкове навантаження на бізнес, яке вимірюється у відсотках від доходу підприємств за даними Державної податкової служби [9] та Світового банку [10]. Високі податки знижують привабливість інвестицій та обмежують можливості розвитку підприємств. Наступним орієнтиром є індекс легкості ведення бізнесу, що відображає місце країни у світовому рейтингу World Bank Doing Business [11], і показує, наскільки сприятливим є регуляторне середовище для інвесторів. Не менш важливим є індекс верховенства права, який оцінюється від 0 до 1 і характеризує рівень дотримання законів та правової захищеності бізнесу. Значний вплив має також рівень корупції, що вимірюється за Індексом сприйняття корупції Transparency International [13]: чим нижче місце країни, тим вищі ризики для інвесторів.

До практичних індикаторів також належить кількість перевірок та регуляторних процедур, яку фіксують ДПС [9] та Міністерство економіки [14]: надмірна зарегульованість

Таблиця 2

Статистично вимірювані індикатори макроекономічних факторів впливу на формування інвестиційних ресурсів підприємств харчової промисловості

Індикатор	Одиниця виміру	Джерело
Рівень інфляції	%	Держстат України [5], НБУ [6]
Облікова ставка НБУ	%	Національний банк України [6]
Колівання курсу гривні	% (середньорічна девальвація/ревальвація)	НБУ [6], Мінфін [7]

Джерело: сформовано авторами

Таблиця 3

Статистично вимірювані індикатори політико-правових факторів впливу на формування інвестиційних ресурсів підприємств харчової промисловості

Індикатор	Одиниця виміру	Джерело
Податкове навантаження на бізнес	% від доходу підприємств	ДПС України [9], Світовий банк [10]
Індекс легкості ведення бізнесу	місце в рейтингу	World Bank (Doing Business) [11]
Індекс верховенства права	від 0 до 1	World Justice Project [12]
Рівень корупції	місце/бал (CPI)	Transparency International [13]
Кількість перевірок та регуляторних процедур для бізнесу	одиниць	ДПС України [9], Мінекономіки [14]
Стабільність законодавства	кількість змін у ключових законах на рік	Верховна Рада України [15]
Індекс політичної стабільності	від -2,5 до +2,5	World Bank Governance Indicators [11]
Індекс захисту прав інвесторів	від 0 до 10	World Bank [11], OECD [16]

Джерело: сформовано авторами

створює додаткові витрати для підприємств. Важливим показником є стабільність законодавства, що оцінюється за кількістю змін у ключових нормативно-правових актах; часті зміни правил гри створюють невизначеність для бізнесу. Індекс політичної стабільності, який обчислює Світовий банк [10] у діапазоні від -2,5 до +2,5, демонструє рівень безпеки та ризиків, пов'язаних із політичними подіями. Завершує перелік індекс захисту прав інвесторів (від 0 до 10), що відображає можливості бізнесу отримати ефективний правовий захист. У сукупності ці індикатори дають комплексне уявлення про політико-правове середовище, визначаючи, наскільки воно сприяє або, навпаки, стримує інвестиційний розвиток підприємств харчової промисловості.

Соціально-демографічні фактори мають суттєвий вплив на формування інвестиційних ресурсів та стратегій розвитку підприємств харчової промисловості. Одним із ключових чинників є зміни у структурі споживчого попиту. Сучасні тенденції свідчать про зростання інтересу населення до органічних продуктів, екологічно чистої продукції та здорового харчування, що змушує підприємства переорієнтовувати виробничі процеси, впроваджувати нові технології та інвестувати у розширення асортименту, щоб відповідати очікуванням ринку. Іншим важливим

аспектом є міграційні процеси та дефіцит кваліфікованої робочої сили, зокрема, виїзд значної частини працездатного населення за кордон та старіння трудових ресурсів створюють серйозні виклики для галузі, адже брак персоналу ускладнює стабільну діяльність підприємств (табл. 4).

Соціально-демографічні фактори мають прямий вплив на інвестиційний потенціал підприємств харчової промисловості, адже вони визначають як доступність трудових ресурсів, так і споживчий попит. Одним із ключових індикаторів виступає рівень міграції працездатного населення, що вимірюється у відсотках від його загальної кількості за даними Держстату [5] України та Міжнародної організації з міграції [17]. Високий рівень міграції призводить до відтоку робочої сили, дефіциту кадрів та зростання витрат на оплату праці, що ускладнює реалізацію інвестиційних проектів у галузі. Іншим важливим показником є частка витрат домогосподарств на продукти харчування, яка розраховується у відсотках від загальних споживчих витрат і відображається у статистиці Держстату [5] та Світового банку [10; 11]. Висока частка витрат на харчові продукти свідчить про обмеженість платоспроможного попиту населення на інші товари, але водночас гарантує стабільний попит на продукцію харчової промисловості.

Таблиця 4

Статистично вимірювані індикатори соціально-демографічних факторів впливу на формування інвестиційних ресурсів підприємств харчової промисловості

Індикатор	Одиниця виміру	Джерело
Рівень міграції працездатного населення	% від працездатного населення	Держстат України [5], МОМ [17]
Частка витрат домогосподарств на продукти харчування	% від сукупних витрат	Держстат України [5], Світовий банк [10; 11]

Джерело: сформовано авторами

Таким чином, аналіз цих індикаторів дозволяє оцінити як ризики, пов'язані з трудовими ресурсами, так і потенціал споживчого ринку, що є визначальним для формування інвестиційних ресурсів підприємств галузі.

Технологічні фактори відіграють одну з ключових ролей у формуванні інвестиційних ресурсів підприємств харчової промисловості, адже саме вони визначають конкурентоспроможність продукції та ефективність виробничих процесів. Сьогодні розвиток цифровізації охоплює практично всі сфери господарської діяльності, і харчова промисловість не є винятком. Використання цифрових технологій дозволяє оптимізувати управління виробництвом, вести облік у реальному часі, контролювати якість продукції на кожному етапі та оперативно реагувати на зміни попиту, що створює передумови для більш раціонального використання інвестиційних ресурсів, оскільки підприємства можуть точніше прогнозувати витрати, уникати зайвих витрат і швидше адаптуватися до нових ринкових умов.

Автоматизація виробничих процесів також є надзвичайно важливим фактором, оскільки, дозволяє скоротити залежність підприємств від дефіцитної робочої сили, підвищити продуктивність, забезпечити стабільну якість продукції та знизити собівартість виробництва. Для інвесторів це означає зменшення ризиків, пов'язаних із людським фактором, і підвищення рентабельності вкладень. Крім того, автоматизовані виробничі лінії стають основою для подальшої модернізації підприємств, що відкриває нові напрями інвестиційної діяльності.

Окрему увагу варто приділити впровадженню інноваційних харчових технологій, до яких належать методи виробництва продуктів із підвищеною поживною цінністю, органічних та екологічно безпечних товарів, технології збереження смакових і корисних властивостей при довшому терміні зберігання. Інноваційні рішення також охоплюють упаковку, яка не лише продовжує свіжість продуктів, а й відповідає сучасним вимогам екологічності, що і стимулює зростання попиту на інноваційні продукти, що, у свою чергу, формує нові ніші для інвестування.

Таким чином, розвиток цифровізації, автоматизації та інновацій у харчовій промисловості створює подвійний ефект: з одного боку, знижує витрати та підвищує ефективність виробництва, а з іншого, – відкриває нові ринки та можливості для зростання. Саме тому, технологічні фактори стають визначальними у формуванні інвестиційних ресурсів підприємств, оскільки від рівня їх застосування залежить привабливість підприємства для потенційних інвесторів і його здатність витримувати конкурентний тиск як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринку (табл. 5).

Технологічні фактори визначають конкурентоспроможність підприємств харчової промисловості та їхню здатність залучати й ефективно використовувати інвестиційні ресурси. Ключовим статистично вимірюваним індикатором у цій сфері є частка витрат на інновації у харчовій промисловості, яка розраховується як відсоток від загальної виручки підприємств, який відображає, наскільки компанії готові вкладати кошти у модернізацію обладнання, впровадження цифрових технологій, нові методи переробки сировини та створення продукції з підвищеною доданою вартістю. Дані щодо інноваційної активності підприємств надає Державна служба статистики України [5], а також міжнародні організації, зокрема OECD [16]. Висока частка інноваційних витрат свідчить про активний розвиток галузі та підвищує її інвестиційну привабливість, оскільки інвестори зацікавлені у підприємствах, що демонструють технологічне оновлення та орієнтацію на довгострокове зростання. Низькі ж показники можуть сигналізувати про ризики відставання від глобальних тенденцій та потребу у зовнішніх інвестиціях для стимулювання модернізації виробництва.

Міжнародні фактори є одним із найпотужніших елементів впливу на формування інвестиційних ресурсів підприємств харчової промисловості, адже вони безпосередньо визначають умови доступу до зовнішніх ринків, рівень ризиків та масштаби інвестиційних можливостей. У сучасних умовах воєнної дії стали найвагомим дестабілізуючим чинником. Вони призводять до руйнування логістичних шляхів, зростання витрат

Таблиця 5

Статистично вимірювані індикатори технологічних факторів впливу на формування інвестиційних ресурсів підприємств харчової промисловості

Індикатор	Одиниця виміру	Джерело
Частка витрат на інновації у харчовій промисловості	% від виручки підприємств	Держстат України [5], OECD [16]

Джерело: сформовано авторами

на транспортування, порушення виробничих ланцюгів і зниження інтересу іноземних інвесторів через високий рівень ризику. Одночасно воєнна ситуація стимулює підприємства активніше впроваджувати стратегії диверсифікації експорту, шукати нові ринки збуту та застосовувати інноваційні методи управління ризиками, що означає, що навіть за несприятливих умов можуть формуватися нові напрями інвестиційної діяльності.

Зміни на міжнародних ринках також істотно впливають на харчову промисловість. Попит на продовольство у світі постійно коливається під дією глобальних економічних і демографічних трендів, а також кризових явищ. Відкритість економіки України робить харчові підприємства чутливими до цих змін: зростання попиту на певні види продукції стимулює інвестиції в нарощування виробництва, тоді як падіння цін або введення торгових обмежень змушує шукати нові форми співпраці та фінансування.

Важливим фактором є інтеграція України до Європейського Союзу [18], яка, з одного боку, вона відкриває доступ до великого європейського ринку, де є високий попит на якісні й безпечні харчові продукти, а також створює можливості отримання грантового фінансування та дешевших кредитних ресурсів. З іншого боку, інтеграція передбачає необхідність відповідності суворим стандартам і вимогам, що вимагає додаткових інвестицій у модернізацію виробництва, сертифікацію продукції та впровадження екологічних технологій. Таким чином, процес європейської інтеграції одночасно створює і виклики, і нові перспективи для формування інвестиційних ресурсів.

Окреме місце серед міжнародних факторів займають світові ціни на продовольство, які формуються під впливом глобальної кон'юнктури, кліматичних змін, енергетичних криз і торговельних воєн. Зростання цін на продовольство підвищує привабливість харчової промисловості для інвесторів, адже прибутковість експорту зростає. Водночас падіння світових цін може зменшувати інвестиційну активність, особливо у сегментах, що орієнтовані на зовнішні ринки.

Отже, міжнародні фактори діють неоднозначно: вони можуть як обмежувати можливості залучення інвестиційних ресурсів, так і відкривати нові горизонти для розвитку підприємств. Уміння адаптуватися до воєнних ризиків, ефективно використовувати інтеграційні процеси та гнучко реагувати на динаміку світових цін визначатиме здатність харчової промисловості України залишатися інвестиційно привабливою навіть у складних глобальних умовах (табл. 6).

Міжнародні фактори суттєво впливають на формування інвестиційних ресурсів підприємств харчової промисловості, оскільки вони визначають умови зовнішньоекономічної діяльності та інтеграції у глобальні ринки. Одним із ключових індикаторів виступає індекс світових цін на продовольство (FAO Food Price Index), який вимірюється у балах і регулярно публікується Продовольчою та сільськогосподарською організацією ООН (FAO) [19], оскільки, його зростання свідчить про підвищення цін на міжнародних ринках, що створює можливості для збільшення прибутків від експорту української харчової продукції, а отже, стимулює інвестиційну активність у галузі. Другим важливим показником є обсяг експорту харчової продукції, який вимірюється у мільйонах доларів США за даними Державної митної служби [20] та Національного банку України [6], який відображає масштаби присутності вітчизняних виробників на світових ринках та здатність галузі генерувати валютні надходження, що є важливою передумовою для формування інвестиційних ресурсів. Зростання обсягів експорту означає підвищення конкурентоспроможності та відкриває нові можливості для залучення як внутрішніх, так і зовнішніх інвестицій. Таким чином, аналіз зазначених показників дозволяє оцінити, наскільки міжнародна кон'юнктура сприяє або обмежує розвиток підприємств харчової промисловості та їх інвестиційний потенціал.

Висновки. Дослідження впливу зовнішніх факторів на формування інвестиційних ресурсів підприємств харчової промисловості показало, що розвиток галузі значною мірою залежить від макроекономічних, міжнародних,

Таблиця 6

Статистично вимірювані індикатори міжнародних факторів впливу на формування інвестиційних ресурсів підприємств харчової промисловості

Індикатор	Одиниця виміру	Джерело
Індекс світових цін на продовольство (FAO Food Price Index)	бал	FAO [19]
Обсяг експорту харчової продукції	млн дол. США	Держмитслужба [20], НБУ [6]

Джерело: сформовано авторами

соціально-демографічних, технологічних та політико-правових умов. Макроекономічна ситуація через рівень інфляції, облікову ставку НБУ та валютні коливання визначає доступність фінансових ресурсів і стабільність інвестиційного середовища підприємств харчової промисловості. Міжнародні фактори, зокрема динаміка світових цін на продовольство та обсяги експорту, формують можливості для залучення додаткового капіталу та розширення ринків збуту. Соціально-демографічні умови відображають як наявність трудових ресурсів, так і рівень купівельної спроможності населення, що впливає на внутрішній попит і мотивацію інвесторів. Технологічні фактори визначають конкурентоспроможність підприємств, адже без інновацій та модернізації виробництва галузь ризикує втратити позиції на внутрішньому

та зовнішньому ринках. Політико-правове середовище через податкове навантаження, рівень корупції, стабільність законодавства та захист прав інвесторів формує довіру до країни, як інвестиційної платформи.

Отже, інвестиційна активність підприємств харчової промисловості є результатом комплексного впливу багатьох зовнішніх чинників, які можуть як стимулювати, так і стримувати розвиток підприємств. Для підвищення їхньої інвестиційної привабливості необхідно забезпечити стабільність макроекономічної політики, сприяти інтеграції у міжнародні ринки, підтримувати інноваційну діяльність та формувати прозоре й передбачуване політико-правове середовище. Лише у такому випадку галузь зможе ефективно акумулювати та використовувати інвестиційні ресурси для свого сталого зростання.

Бібліографічний список

1. Гармаш О.О. Роль держави у формуванні інвестиційної безпеки в умовах війни. *Ірпінський юридичний часопис*. 2024. Випуск 2 (15). С. 59–67. DOI: [https://doi.org/10.33244/2617-4154-2\(15\)-2024-59-67](https://doi.org/10.33244/2617-4154-2(15)-2024-59-67)
2. Консолідовані версії Договору про Європейський Союз та Договору про функціонування Європейського Союзу (2010/C 83/01). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_b06#Text
3. Фахурдінова М. Фінансування та поштовх до реформ: що дасть Україні статус кандидата на членство в ЄС. 2022. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2022/05/11/7139235/>
4. Геополітичні та геоекономічні зміни, формовані під впливом російської агресії та оновлення місця України у світовому просторі. Центр Разумкова. 2022. С. 9. URL: <https://razumkov.org.ua/uploads/pdf>
5. Державна служба статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
6. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/>
7. Міністерство фінансів України. URL: <https://www.mof.gov.ua>
8. Лавренюк Ю. Систематизація наукових досліджень у сфері адміністративно-правового забезпечення економічних інтересів України як спосіб виявлення його методологічно значимих ознак. *The scientific heritage*. 2020. Т. 45. № 4. С. 14–19. URL: <https://www.scientific-heritage.com/wp-content/uploads/2020/09/VOL-4-No-45-45-2020.pdf>
9. Державна податкова служба України. URL: <https://tax.gov.ua/>
10. Світовий банк. URL: <https://www.worldbank.org/uk/country/ukraine>
11. World Bank (Doing Business). URL: <https://archive.doingbusiness.org/ru/doingbusiness>
12. World Justice Project. URL: https://worldjusticeproject.org/rule-of-law-index/?gad_source=1&gad_campaignid=21846723301&gbraid=0AAAAA-TYemtDUJsX8rUdW0-boNlXg9xoq&gclid=CjwKCAjwobnGBhBNiEiwAu2mpFLYMQv-p3_s3eKbVcuJGaKnu_NdJCMaoRWD5ZeiSf6QzpSFeh7djeBoCD4UQAvD_BwE
13. Transparency International. URL: <https://ti-ukraine.org/>
14. Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України. URL: <https://me.gov.ua/?lang=uk-UA>
15. Верховна Рада України. URL: <https://www.rada.gov.ua/>
16. OECD. URL: <https://www.oecd.org/en.html>
17. Міжнародна організація з міграції (МОМ). URL: <https://ukraine.iom.int/uk/mom-v-ukrayini>
18. European integration portal. URL: <https://eu-ua.kmu.gov.ua/>
19. Food and Agriculture Organization. URL: <https://www.fao.org>
20. Державна Митна Служба. URL: <https://customs.gov.ua/>

References

1. Harmash O.O. (2024). Rol derzhavy u formuvanni investytsiinoi bezpeky v umovakh viiny [The role of the state in shaping investment security in wartime]. *Irpinskyi yurydychnyi chasopys*. № 2 (15). S. 59–67.
2. Konsolidovani versii Dohovoru pro Yevropeyskyi Soiuz ta Dohovoru pro funktsionuvannia Yevropeiskoho Soiuzu [Consolidated versions of the Treaty on European Union and the Treaty on the Functioning of the European Union] (2010/C 83/01). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_b06#Text

3. Fakhurdinova M. Finansuvannia ta poshtovkh do reform: shcho dast Ukraini status kandydata na chlenstvo v YeS [Financing and impetus for reforms: what will give Ukraine the status of candidate for EU membership]. 2022. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2022/05/11/7139235/>
4. Heopolitychni ta heoekonomichni zminy, formovani pid vplyvom rosiiskoi ahresii, ta onovlennia mistisia Ukrainy u svitovomu prostori [Heopolitical and geoeconomic changes, formed under the influence of Russian aggression, and the renewal of Ukraine's place in the world space]. Tsentrazumkova. 2022. S. 9. URL: <https://razumkov.org.ua/uploads/pdf>
5. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy [State Statistics Service of Ukraine]. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
6. Natsionalnyi bank Ukrainy [National Bank of Ukraine]. URL: <https://bank.gov.ua/>
7. Ministerstvo finansiv Ukrainy [Ministry of Finance of Ukraine]. URL: <https://www.mof.gov.ua>
8. Lavreniuk Yu. (2020). Systematyzatsiia naukovykh doslidzhen u sferi administratyvno-pravovoho zabezpechennia ekonomichnykh interesiv Ukrainy yak sposib vyivlennia yoho metodolohichno znachymykh oznak [Systematization of scientific research in the field of administrative and legal support of economic interests of Ukraine as a way of identifying its methodologically significant features]. *The scientific heritage*. Part. 45. Vol. 4. pp. 14–19. URL: <https://www.scientific-heritage.com/wp-content/uploads/2020/09/VOL-4-No-45-45-2020.pdf>
9. Derzhavna podatкова sluzhba Ukrainy [State Tax Service of Ukraine]. URL: <https://tax.gov.ua/>
10. Svitovyi Bank [World Bank]. URL: <https://www.worldbank.org/uk/country/ukraine>
11. World Bank (Doing Business). URL: <https://archive.doingbusiness.org/ru/doingbusiness>
12. World Justice Project. URL: https://worldjusticeproject.org/rule-of-law-index/?gad_source=1&gad_campaignid=21846723301&gbraid=0AAAAA-TYemtDUJsX8rUdW0-boNlxg9xoq&gclid=CjwKCAjwobnGBhBNEiwaAu2mpFLYMQv-p3_s3eKbVcuJGaKnu_NdJCMaoRWD5ZeiSf6QzpSFeh7djeBoCD4UQAvD_BwE
13. Transparency International. URL: <https://ti-ukraine.org/>
14. Ministerstvo ekonomiky, dovkillia ta silskoho hospodarstva Ukrainy [Ministry of Economy, Environment and Agriculture of Ukraine]. URL: <https://me.gov.ua/?lang=uk-UA>
15. Verkhovna Rada Ukrainy [Verkhovna Rada of Ukraine]. URL: <https://www.rada.gov.ua/>
16. OECD. URL: <https://www.oecd.org/en.html>
17. Mizhnarodna orhanizatsiia z mihratsii (MOM) [International Organization for Migration (IOM)]. URL: <https://ukraine.iom.int/uk/mom-v-ukrayini>
18. European integration portal. URL: <https://eu-ua.kmu.gov.ua/>
19. Food and Agriculture Organization. URL: <https://www.fao.org>
20. Derzhavna Mytna Sluzhba [State Customs Service]. URL: <https://customs.gov.ua/>

Olha Mykhailiuk

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Economics and Law,
National University of Food Technologies
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0526-1130>

Oleksii Demydenko

PhD Student,
National University of Food Technologies
ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-2025-9032>

RESEARCH ON THE INFLUENCE OF EXTERNAL FACTORS ON THE FORMATION OF INVESTMENT RESOURCES OF FOOD INDUSTRY ENTERPRISES

The article substantiates that the formation of investment resources of food industry enterprises is largely determined by the influence of the external environment, which creates both opportunities and threats for their development. It has been determined that a favorable external environment – a stable political situation, accessible lending, effective state support, and expanded integration opportunities – stimulate the inflow of investments into the food industry. Among the external factors influencing the investment resources of food industry enterprises, the following are highlighted: macroeconomic (inflation, currency fluctuations, high interest rates, gross domestic product, purchasing power of the state); political and legal (state financial support for investment activities, tax incentives, military and political instability; compliance and stability of legislation with investment challenges); socio-demographic (changes in consumer demand, structure of population expenditures; labor shortage, migration processes; age structure of the population); technological (innovation, equipment modernization, infrastructure development, competitiveness and competitiveness of enterprises); international (conditions for access to markets, international financial support programs, global crises, world food prices, export and import volumes). It is argued that the investment activity of food industry enterprises is the result of the complex influence of many external factors that can both stimulate and inhibit the development of enterprises. It has been determined that to increase their investment attractiveness, it is

necessary to ensure the stability of macroeconomic policy, promote integration into international markets, support innovative activities, and form a transparent and predictable political and legal environment. This will create the prerequisites for the accumulation and effective use of investment resources to achieve sustainable growth goals.

Keywords: food industry enterprises, investment resources, investors, factors, indicators, investments, financing.

Стаття надійшла: 24.09.2025

Стаття прийнята: 12.10.2025

Стаття опублікована: 31.10.2025